

Limity verejných výdavkov

Ján Tóth
Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

Limit verejných výdavkov

- Je hlavným operatívnym rozpočtovým nástrojom na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií
- Podporuje zodpovednú proticyklickú fiškálnu politiku
- Stanovuje sa ako celková suma vyjadrená v eurách na každý rok volebného obdobia vlády, pričom ide o maximálnu úroveň výdavkov, ktorú by vláda nemala v danom roku prekročiť
- Legislatívne opatrenia, ktoré ovplyvňujú príjmy alebo dlhodobú udržateľnosť, sa zohľadnia v náraste/poklese limitu verejných výdavkov
- Vláda počas krízových období disponuje možnosťou reagovať jednorazovými opatreniami, ktoré trvale nezhoršujú hospodárenie SR (nemenia štrukturálne saldo VS), nezapočítavajú sa do limitu a umožňujú poskytovať odôvodnenú pomoc aj v prípade, že nedôjde k spusteniu exit klauzuly.

Postup výpočtu limitu verejných výdavkov

Postup výpočtu

- RRZ zverejní **správu o dlhodobej udržateľnosti**:
  - Vypočíta tzv. základný scenár vývoja verejných financií (trajektória vývoja štrukturálneho salda v NPC scenári) a vypočíta ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti
  - Určí sa miera rizika spojená s aktuálnou hodnotou dlhodobej udržateľnosti verejných financií (nízke / stredné / vysoké)
- Na základe požiadavky na minimálne zlepšenie udržateľnosti (konsolidácia) v zmysle zákona sa určí trajektória (minimálneho) **plánovaného zlepšenia štrukturálneho salda**
- Použitím externých vstupov (MF SR, VpDP) na základe zákona **RRZ vypočíta limity verejných výdavkov na štvorročné volebné obdobie**
- **RRZ predloží vypočítané limity NR SR na schválenie**

Zdrojové údaje

<i>Ukazovateľ</i>	<i>Zdroj údajov</i>
LIMIT VEREJNÝCH VÝDAVKOV =	Výpočet RRZ („kalkulačka“)
(-) plánované štrukturálne saldo	Minimálna konsolidácia podľa zákona
(-) úrokové náklady	RRZ
(-) odvod do rozpočtu EÚ	
(-) výdavky na spolufinancovanie	Predpoklady MF SR (rozpočet)
(+) hospodárenie samospráv	
(+) daňové príjmy bez samospráv	
(+) nedaňové príjmy bez samospráv	VpDP (ostatné položky MF SR predpoklady)

Aktuálna situácia

- Dohoda s MF SR na metodike bola dosiahnutá až 22. decembra 2022 po schválení rozpočtu v NRSR
- RRZ následne obratom predložila vypočítané limity do NR SR, ktoré momentálne čakajú na schválenie
- Suma výdavkového limitu (len) na rok 2023 je už zapracovaná v zákone o štátnom rozpočte, bez schválenia limitov predložených RRZ parlamentom
- V zmysle zákona je ale potrebné **limity na roky 2023 až 2025 schváliť uznesením NR SR**
- Zákon upravujúci limity bol novelizovaný o tzv. všeobecnú únikovú doložku (schválené 22. decembra 2022)

Všeobecná úniková doložka

- Vyhlasuje ju Európska komisia, počas jej platnosti sa neuplatňujú požiadavky na konsolidáciu vyplývajúce z Paktu stability a rastu (platí od roku 2020)
  - Jej aktivácia zbavuje vládu povinnosti zosúladiť rozpočet VS s platným limitom verejných výdavkov
  - Vláda je povinná predložiť NR SR len informáciu o vzťahu schváleného limitu k rozpočtu VS
- Ukončenie výnimky a opätovný návrat uplatňovania európskych pravidiel EK očakáva od roku 2024 (rozhodnúť o tom by mala v priebehu roku 2023)
  - Vláda bude odvtedy povinná zosúladiť rozpočet VS s limitom verejných výdavkov

Výpočet limitov na roky 2023 až 2025

(§30aa a §37m zákona č. 523/2004 Z.z.)

Špecifiká prvých limitov na roky 2023 až 2025

- Pre rok 2023 platí **všeobecná úniková doložka**:
  - umožňuje vláde nezosúladiť rozpočet verejnej správy s limitom verejných výdavkov
  - vláda je povinná predložiť NR SR informáciu o vzťahu schváleného limitu k rozpočtu verejnej správy
  - NR SR neschvaľuje limity subjektov VS
- Limity na roky 2023 až 2025 **nie sú záväzné z hľadiska možných sankcií** - schvaľujú sa uznesením, ktoré sa nezverejňuje v Zbierke zákonov
- Legislatívne **zmeny ovplyvňujúce udržateľnosť** prijaté v roku 2022 (napríklad reforma I. piliera dôchodkového systému) sa zohľadnia pri výpočte - opatrenia zlepšujúce udržateľnosť max. do výšky 0,5% HDP („úľava z konsolidácie“), keďže dlh je nad sankčnými pásmami dlhovej brzdy

- Pôvodný základný scenár bol zverejnený v apríli 2022
  - Zahŕňal čiastkový odhad vplyvu vojny na Ukrajine s výrazne odlišnými makroekonomickými predpokladmi
- Zámerom RRZ bolo, aby základný scenár zahŕňal čo najaktuálnejší vývoj vo verejných financiách – z toho dôvodu bol zaktualizovaný:
  - Zahŕňa najaktuálnejšie makro a daňové prognózy výborov (september 2022)
  - Zahŕňa všetku parlamentom schválenú legislatívu a vládou schválené opatrenia do **13. decembra 2022**

- Výpočet vychádza z **odhadu deficitu na rok 2022 vo výške 4,1% HDP**
  - Podľa schválenej metodiky jedinečný prístup po dohode s MF SR (odhadovaný deficit je vyšší ako v danom čase predpokladala RRZ a je nižší v porovnaní s posledným odhadom MF SR)
  - Zohľadnil sa legislatívny rámec daný zákonom o štátnom rozpočte na rok 2022 a odhad čerpania výdavkov zo strany MF SR
  - V prípade ostatných subjektov VS bol zohľadnený skutočný vývoj v roku 2021 a predpoklady RRZ (keďže legislatíva neurčuje rámec pre ich príjmy a výdavky tak ako je to v štátnom rozpočte)
  - V odhade sa zohľadnilo plnenie príjmov a výdavkov za prvých osem mesiacov roku 2022

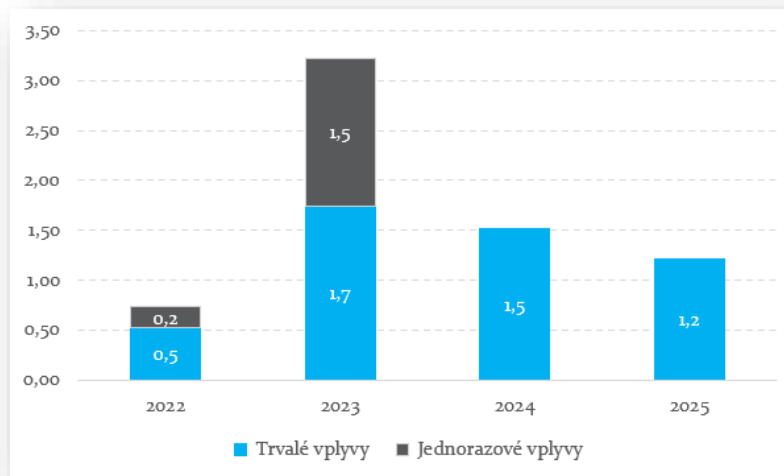
Základný scenár – zahrnutá legislatíva prijatá v roku 2022

V roku 2023 tvoria výraznú časť týchto opatrení jednorazové opatrenia, určené predovšetkým na riešenie energetickej krízy (1,5% HDP)

Zvyšok tvoria trvalé opatrenia s vplyvom na štrukturálne saldo (1,7% HDP), ktorých vplyv sa premieta aj do rokov 2024 a 2025

- K trvalým vplyvom najvýraznejšie prispievajú opatrenia v oblasti rodinnej politiky (daňový bonus a prídavky na deti), zvyšovanie miezd v štátnej správe, zdravotníctve a školstve

Vplyvy legislatívnych opatrení (% HDP)

Úľava z konsolidácie na rok 2023

Príspevky legislatívnych zmien k zmene ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti (% HDP)			
	UDU	koefficient	vplyv na požadovanú konsolidáciu
1. Dôchodková reforma	-1,07		-0,41
- dôchodkový vek	-1,32	50%	-0,66
- aktuálna dôchodková hodnota	-0,28	100%	-0,28
- rodičovský dôchodok	0,22	100%	0,22
- zmeny v II. pilieri	0,00	0%	0,00
- predčasný starobný dôchodok po 40 rokoch	0,40	100%	0,40
- vzájomné vplyvy jednotlivých opatrení	-0,10	100%	-0,10
2. Peňažný príspevok na opatrovanie	0,08	100%	0,08
3. Spolu (1+2)	-0,99		-0,33

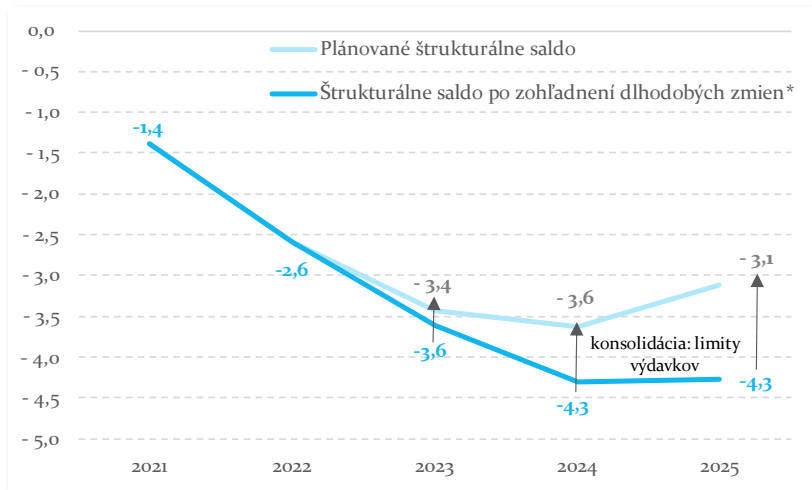
Pozn.: (+) zhoršuje a (-) zlepšuje ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (UDU)

- Úľava z konsolidácie sa počíta z vplyvu daného opatrenia (dôchodková reforma a zvýšenie príspevku na opatrovanie) na ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti a v roku 2023 **dosahuje 0,3 % HDP**
- **Limit v roku 2023 preto vyžaduje konsolidáciu (len) o 0,2 % HDP**

- V prípade zvýšenia veku odchodu do dôchodku sa zahrnulo len 50 % vplyvu, keďže opatrenie sa prejaví až za horizontom funkčného obdobia vlády (dohoda v metodike)
- Vplyvy zmien v II. pilieri nie sú zohľadnené, keďže v dlhom horizonte sú tieto zmeny približne neutrálne (dohoda v metodike)

Štrukturálne saldo pre výpočet limitov

Štrukturálne saldá VS (% HDP)

* Zahŕňa aj strednodobé vplyvy opatrení ovplyvňujúce dlhodobú udržateľnosť, ako napríklad rodičovský dôchodok alebo zmena príspevku na opatrovanie.

Limity sú vypočítané z plánovaného štrukturálneho salda

2023: Po zohľadnení legislatívnych opatrení zlepšujúcich dlhodobú udržateľnosť, sa vláde v limite zohľadnila úľava z konsolidácie vo výške **0,3% HDP**

2024-2025: Vzhľadom na predpokladané stredné riziko ukazovateľa dlhovej udržateľnosti vyplýva vláde potreba konsolidácie o **0,5% HDP** ročne

Limit verejných výdavkov na roky 2023 až 2025

Výpočet limitu verejných výdavkov

	2023	2024	2025
1. Riziko udržateľnosti	vysoké	stredné	stredné
2. Potrebná konsolidácia (kumulatívne v % HDP)	0,2	0,7	1,2
3. Plánovaný štrukturálny deficit bez konsolidácie (% HDP)	3,6	4,3	4,3
4. Plánovaný štrukturálny deficit s konsolidáciou (% HDP)	3,4	3,6	3,1
5. Plánovaný štrukturálny deficit s konsolidáciou (eur)	-4 203 641 795	-4 728 602 743	-4 315 331 350
6. Vylúčené výdavky (eur)*	3 635 140 107	3 394 509 178	3 809 482 330
7. Výpočet príjmov (dane, odvody, iné príjmy, eur)	40 752 653 252	42 975 006 197	45 115 633 911
8. Limit verejných výdavkov (8 = - 5 - 6 + 7; eur)	41 321 154 940	44 309 099 762	45 621 482 931

*Medzi výdavky sa nezapočítavajú výdavky na správu dlhu, samospráv, spolufinancovanie a odvody do EÚ. Pre rok 2022 predpokladáme hodnotu ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti na úrovni 5,53% HDP (vysoké riziko). Základný scenár vychádza z odhadovaného salda v roku 2022 na úrovni 4,1% HDP.

Zdroj: RRZ

Limit verejných výdavkov, ktorý sa počíta zo zápornej hodnoty plánovaného štrukturálneho salda, od ktorého sa odpočítajú vybrané výdavky a pripočítajú sa očakávané príjmy, v roku 2023 dosahuje **41 321 154 940 eur**

Výpočet limitu verejných výdavkov na roky 2023 až 2025

	2023	2024	2025
<i>(-) Plánované štrukturálne saldo VS</i>	-4 203 641 795	-4 728 602 743	-4 315 331 350
<i>(-) Konsolidované výdavky na správu dlhu VS</i>	1 304 966 774	1 645 060 256	1 906 490 285
<i>(-) Výdavky zo štátneho rozpočtu na spolufinancovanie</i>	1 302 592 333	700 243 922	804 072 045
<i>(-) Odvody Európskej únii</i>	1 027 581 000	1 049 205 000	1 098 920 000
<i>(+) Predpokladaný výsledok hospodárenia územnej samosprávy</i>	-113 378 927	-266 092 226	-44 024 680
<i>(+) Predpokladané konsolidované daňové príjmy bez jednorazových, cyklu a samospráv</i>	37 758 057 838	40 241 810 335	42 113 745 137
<i>(+) Predpokladané konsolidované nedaňové príjmy bez jednorazových, EU fondov, POO a samospráv</i>	3 107 974 342	2 999 288 088	3 045 913 454
= LIMIT VEREJNÝCH VÝDAVKOV	41 321 154 940	44 309 099 762	45 621 482 931

Súlad rozpočtu VS s limitom verejných výdavkov na roky 2023 až 2025

Súlad rozpočtu VS s limitom verejných výdavkov (LVV)

	2023	2024	2025
LVV	41 321 154 940	44 309 099 762	45 621 482 931
Výdavky RVS spadajúce pod LVV	41 313 764 484	44 668 703 832	46 547 502 099
Rozdiel	-7 390 456	359 604 070	926 019 168

Výdavky v rozpočte VS pre rok 2023 sú v súlade s limitom verejných výdavkov

V rokoch 2024 a 2025 ho však rozpočtované výdavky prekračujú a na ich splnenie bude potrebné prijať dodatočné opatrenia vo výške 360 mil. eur v roku 2024 a 926 mil. eur v roku 2025

Prijatie týchto opatrení by znamenalo celkový deficit 4,0% HDP v roku 2024 (namiesto rozpočtovaných 4,3% HDP) a 3,4% HDP v roku 2025 (namiesto rozpočtovaných 4,1% HDP)

Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

www.rrz.sk